

Brud på etiketten

En god diplomat er blevet beskrevet som en, der ved hvad han siger, men ikke siger hvad han ved.

Og det er derfor muligt, at Udenrigsministeriets chefjurist Peter Taksøe-Jensen udtalte sig helt efter protokollen på Asiatisk Plads, da han for nylig skulle svare offentligheden på, hvorfor Udenrigsministeriet ikke bistår Bagmandspolitiet i efterforskningen af FN's olie-for-mad-program under Saddam Hussein. "Vi overvejer principielle aspekter af spørgsmålet", sagde han kort og godt til *Jyllands-Posten*. Han lød bestemt som en, der vidste hvad han sagde, men ikke sagde, hvad han vidste.

Og dog kan der være sager, som er så belastende, at jo mindre man siger, jo mere får man faktisk sagt.

Denne sag er en af dem. For uanset hvad Udenrigsministeriet forestiller sig, så er de færreste i dag i tvivl om, at danske virksomheder bestak sig til ordrer i Irak og dermed var med til at levetidsforlænge Saddams regime. Spørgsmålet er ikke, om mange danske virksomheder svindlede, men om der overhovedet var nogen som helst dansk virksomhed, der fik en ordre *uden* at betale Saddam Hussein under bordet?

For takket være FN selv – der har været betydeligt mere opsat på at få egne forsømmelser frem i lyset end de danske myndigheder – ved vi i dag, at svindlen med FN's olie-for-mad-program var institutionaliseret og sat i system. Selv programmets øverste chef, cyprioten Benon Sevan, var impliceret. I årene 1997-2002 scorede Saddam Husseins regime en overbetaling på i alt 229 millioner dollar på kontrakter, der vedrørte olie, og andre 1,5 milliarder dollar på kontrakter, der vedrørte alt muligt andet. Konkret foregik det ved, at Saddam Husseins regime betalte overpris for ydelserne til gengæld for, at leverandørerne overførte det overskydende beløb – så snart det var udbetalt af FN, der administrerede Iraks indefrosne konti – til Irak gennem tvivlsomme lande som Hviderusland og Libanon.

Med andre ord: FN undergravede systematisk sine egne sanktioner, der var vedtaget i håb om, at Saddam enten ville komme til fornuft, eller at det forarmede irakiske folk en dag ville styrte tyrannen. Om sanktionerne kunne have virket, fandt vi aldrig ud af: For takket være alle de mange, rare penge fra udenlandske virksomheder vedblev Sad-

dam Hussein at være stærk nok til at kunne træde enhver opposition under fode. Konklusionen blev under alle omstændigheder, at Saddam kun kunne fjernes med militær magt.

Så hvad kan det mon være for 'princielle aspekter', som man ifølge diplomaten Peter Taksø-Jensen må overveje på Asiatisk Plads? En nærliggende tanke er, at man overvejer, hvor det egentlig efterlader Udenrigsministeriet, hvis Bagmandspolitets undersøgelse dokumenterer, at ministeriet vidste, at danske virksomheder systematisk betalte bestikkelse for deres kontrakter, og at man intet gjorde for at stoppe det. For hvem er så de egentlige skyldige? Er det virksomhederne, som fik ordrerne, eller er det det danske udenrigsministerium, som uforvarende sanktionerede det, fordi det ikke greb ind? Og vil det hjælpe de danske embedsmænd, hvis de anfører, at de ikke kunne handle anderledes, fordi det FN-kontor, som administrerede kontrakterne også var fuldstændig klar over, hvad der foregik?

Der er mange spørgsmål men kun et svar, som er indlysende principielt. Svaret lyder i al sin enkelthed, at Danmark ikke kan have en udenrigsminister, der udtaler ordene 'verdenssamfund', 'FN' og 'multilateralt samarbejde' med en overbevisning og varme, som gør os lette og håbefulde om hjertet, samtidig med,

at hans ministeriums embedsmænd – under udenrigsminister Mogens Lykketoft og under ham selv – direkte eller indirekte – accepterede, at man undergravede det selv samme verdenssamfunds eneste effektive ikke-militære instrument: FN-sanktioner. Og så er det revnende ligegyldigt om de andre var ligeså store krejlere: For hvis ikke svindlen bliver klarlagt fuldt og helt og et ansvar placeret, så genvinder FN-systemet aldrig nogensinde sin autoritet.

Det ved man sikkert godt i Udenrigsministeriet. Man ved godt, at ministeriet aldrig på papir vil kunne nedfælde følgende principielle opsummering af sagen: "Vi går principielt ind for FN-systemet – jf udenrigsministerens taler – men fordi alle andre svindlede, herunder ledende FN-embedsmænd, så blev vi også nødt til at acceptere det." Den mulighed findes ikke, og så er der kun to muligheder tilbage: 1) hvad Bagmandspolitiet ikke finder ud af, kan ministeriet ikke blive knaldet for, 2) ministeriet hjælper Bagmandspolitiet alt, hvad det kan, uanset hvilke omkostninger det vil have for embedsmændene, ministeriet og for ministeren.

Af hensyn til den danske offentlighed, statens sikkerhed og forholdet til fremmede magter bør man vælge den sidste option.

Navigator

(Pseudonymet dækker skiftende skribenter)